

Hur utmanar Kina IMF:s makt i Afrika?

Johanna Malm (PhD)

Seminarium: Samhällsstyrning, nationellt och globalt

Expertgruppen för biståndsanalys

8 december 2016

Avhandling

Underliggande fråga:

Utmanar Kina 'västs' makt i Afrika?

Ägarskap och partnerskap buzzwords i
biståndsvärlden, men...

...'Västs' makt har stärkt sen slutet på kalla
kriget pga:

Avhandling

Underliggande fråga:

Utmanar Kina 'västs' makt i Afrika?

- 'Switching' mellan blocken ej längre möjligt
- Skuldlättnadsprocessen
- Det som ska 'ägas' definieras i givardrivna processer

Avhandling

Underliggande fråga:

Utmanar Kina 'västs' makt i Afrika?

Kinas ökade närvaro i Afrika från mitten av 2000-talet och framåt

➡ förhoppningar om att Kina skulle utmana västs makt i Afrika

Avhandling

För att undersöka detta krävs specificitet!

Vad från Kina ska vi titta på?

Bistånd

Investeringar

Kommersiella lån

Diplomati

Handel mellan afrikanska länder och Kina

Avhandling

För att undersöka detta krävs specificitet!

Vems makt är utmanad?

Bilaterala givare

(USA? UK? Frankrike? Sverige?)

Internationella Valutafonden (IMF)

Världsbanken

Vilken aspekt av deras makt?

Avhandling: fokus

Normer inom biståndsvärlden

- Transparens
- Bundet bistånd och exportkrediter
- Socialt och miljömässigt skydd
- Korruption och styrning
- Statlig skuldhantering

Avhandling: fokus

Internationella valutafonden (IMF)

- Har en 'dörrvaksroll' i många utvecklingsländer
- Central aktör i skuldlättnadsprocessen
- Normsättare ifråga om offentlig skuldsättning

Avhandlingen fokuserar på IMF:s normsättande makt ifråga om statlig skuldsättning

Avhandling: fokus

Kinesiska kommersiella lån

- En del av den kinesiska närvaron i Afrika
- Direkt stödd av kinesiska staten
- Del av 'Going Global'-strategin från 2001, som syftar till att främja kinesiska företags etablering utomlands

Avhandling: fokus

Kinesiska kommersiella lån

- Stora krediter på kommersiella villkor (Angola, Ghana, Kongo-Kinshasa)
- Återbetalning kopplad till inkomstgenererande projekt såsom gruvprojekt, vattenkraftverk, export av kakao eller olja
- Den enda aspekt av den kinesiska närvaron i Afrika som utmanar IMF:s norm för statsskuldsättning

Avhandling: fokus

En kinesisk norm för statsskuldsättning

”Utvecklingsländer kan ta stora lån om dessa säkras av vinstdrivande projekt”

- Förordas av China Exim Bank och andra kinesiska banker...

... dock inte av den kinesiska centralbanken och normen har därmed inte förordats av Kina i arbetet inom IMF

- Kinesisk utrikespolitik fragmenterad

Varför utmanar kinesiska kommersiella lån IMF:s norm för statsskuldsättning?

- IMF:s norm för statsskuldsättning = se till att låginkomstländer tar lågkostnadslån (variabler: ränta, initial betalningsfri period, total återbetalningstid)
- Lånets kostnad = koncessionalitetsnivå, uttrycks som 'grant element'
  - 100 % grant element = donation
  - 0 % grant element = kommersiellt
  - Koncessionellt lån enl. IMF = 35 % grant element

Varför utmanar kinesiska kommersiella lån IMF:s norm för statsskuldsättning?

- Kinesiska kommersiella lån ges ut på kommersiella villkor (högre ränta, kort inledande betalningsfri period, kortare total återbetalningstid)
  - Lånens 'grant element' lägre än 35 %, vilket gör att IMF ser dem som icke-koncessionella

Forskningsfråga

I vilken utsträckning, hur och varför utmanar kinesiska kommersiella lån IMF:s normsättande makt ifråga om statlig skuldsättning i afrikanska länder?

Metod

- Kvalitativ metod
- Fem månaders fältarbete i Kongo-Kinshasa
- Process tracing
- Förstahandsdata: semistrukturerade intervjuer, informella konversationer, tillgång till icke publicerat material (kontrakt etc), kvasi-deltagande observation
- Andrahandsdata: publikationer av andra forskare, journalister och analytiker

Fallstudie

- Kongo-Kinshasa, 2007-2013
- Sicominer-avtalet (*la Sino-Congolaise des Mines*)
- Ett avtal skrevs 2007 mellan en grupp kinesiska företag, den statsägda banken China Exim Bank och Kongo-Kinshasa
- Finansieringsavtal där vinsten från ett gruvprojekt fungerade som säkerhet för en kredit på US\$ 9 miljarder att användas till gruvprojektet och offentliga infrastrukturprojekt (vägar, sjukhus etc)

Fallstudie

- Krediten gavs på kommersiella villkor och utmanade således IMF:s normer för statlig skuldsättning
- Kongo-Kinshasa vid denna tid i behov av skuldlättnad, budgetstöd och stöd för återuppbyggnad efter kriget som 'tog slut' 2003
- Sicomines utmanade skuldlättnadsprocessen

Fallstudie

- Efter internationell kontrovers omförhandlades och minskades Sicomines-avtalet 2009 och minskades till en kredit på US\$ 3 miljarder
- Kongo-Kinshasa fick skuldlättnadsbeslut 2009

Resultat: IMF:s kompromiss

- IMF hade viss makt givet skuldlättnadsprocessen och kunde be Kongo-Kinshasa omförhandla och minska Sicominesavtalet – men bara till en viss gräns
- IMF:s makt begränsades av att inga västerländska givare kan bidra med samma summor som Kina

Resultat: IMF:s kompromiss

Avhandlingen visar att IMF använde en 'knowledge manipulation'-strategi:

- Använde sin epistemiska makt för att framställa den kinesiska krediten som koncessionell (42 % grant element)
- Enligt beräkningar i avhandlingen ligger 'grant element' i själva verket långt under koncessionalitetsgränsen ($\pm 14.5 \%$)

Resultat: IMF:s kompromiss

- IMF gjorde detta av två skäl:
  - 1) För att hjälpa Kongo att få skuldlättnad
  - 2) För att säkra sin egen normsättande makt, sin expertroll, sitt 'seat at the table'
- Liknande 'tysta kompromisser' observerade i Angola (2009) och Ghana (2011-2012)

Resultat: IMF:s kompromiss

Efter detta gjorde IMF om sitt
statsskultsättningsramverk 2009...

... nu är det mer flexibelt och tillåter
kommersiella lån 'vid behov'

= ett sätt att undvika att bli utmanade om ett
land skriver på stora kinesiska lån

Slutsats

I vilken utsträckning, hur och varför utmanar kinesiska kommersiella lån IMF:s normsättande makt ifråga om statlig skuldsättning i afrikanska länder?

Kinesiska lån utmanar IMF:s normsättande makt **i den utsträckning de erbjuds till afrikanska länder**

(afrikanska länder ofta en mycket riskfylld miljö)

Slutsats

I vilken utsträckning, hur och varför utmanar kinesiska kommersiella lån IMF:s normsättande makt ifråga om statlig skuldsättning i afrikanska länder?

Kinesiska lån utmanar IMF:s normsättande makt **genom att utmana denna makts materiella bas** (dörrvakspositionen och 'lender of last resort')

Slutsats

I vilken utsträckning, hur och varför utmanar kinesiska kommersiella lån IMF:s normsättande makt ifråga om statlig skuldsättning i afrikanska länder?

Kinesiska lån utmanar IMF:s normsättande makt **delvis av normativa skäl, men i huvudsak av kommersiella skäl**

Det är inte en kinesisk utrikespolitisk prioritet att utmana IMF:s normsättande makt

Tack!

Johanna Malm (PhD)

johanna@johannamalm.se